

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті визначено особливості формування інвестиційних ресурсів та основні джерела фінансування інвестиційної діяльності на сільськогосподарському підприємстві. Запропоновано заходи щодо поліпшення її активізації.

В статье определены особенности формирования инвестиционных ресурсов и основные источники финансирования инвестиционной деятельности на сельскохозяйственном предприятии. Предложены меры по улучшению ее активизации.

In this article the peculiarities in the formation of investment resources and major sources of financing investment activity are defined on an agritural enterprise. Proposed measures to improve its activation.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, аграрний сектор, конкурентне середовище, кредитування, модернізація.

У сучасних умовах дефіциту інвестиційних ресурсів в агропромисловому секторі, обмежених можливостей державної підтримки інвестування та наявності високого рівня ризиків для продовження висхідних тенденцій інвестиційної діяльності, державна інвестиційна політика має бути спрямована на впровадження дієвих механізмів стимулювання залучення вітчизняного й іноземного капіталу та створення ефективної системи управління інвестиційними процесами в стратегічних галузях економіки України, зокрема в агропромисловій.

Потреба в інвестиціях для розвитку сільськогосподарського виробництва є об'єктивною умовною необхідністю, враховуючи особливості, які притаманні сільському господарству як галузі. У сучасних умовах агропромисловий комплекс України забезпечує формування близько 17 % ВВП, є одним з основних бюджетоутворюючих та експортоорієнтованих секторів національної економіки. Виробництво сільськогосподарської продукції, природно, посідає центральне місце в українському агропромисловому комплексі і вимагає розширеного відтворення, розвитку на інтенсивній основі, з метою забезпечення економічної та продовольчої безпеки країни. Темпи економічного зростання в галузі, а також прискорене оновлення матеріально-технічної бази значною мірою залежать від активізації інвестиційної діяльності. Сьогодні залучення капіталу в формі кредитів, прямих і портфельних інвестицій вкрай важливі для економічного зростання та економічної стабілізації як окремої галузі, так і країни загалом [5, с. 318].

Питання теорії і практики інвестицій та інвестиційної діяльності в аграрній сфері висвітлювали в своїх працях такі вчені-економісти, як В.Андрійчук, І.Балабанов, С.Колотуха, Н.Поліщук, П.Саблука, В.Савчук, В.Топіха, А.Чупіс та ін. Однак, попри те, що питанням управління інвестиціями сьогодні приділяється значна увага, все ж частина питань, пов'язаних із дослідженням суті, структури, ефективності інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, залишається не розкритою або потребує удосконалення.

Метою статті є визначення можливостей розвитку сільськогосподарських

підприємств на основі активізації управління інвестиційною діяльністю з урахуванням особливостей сільського господарства.

Актуальність дослідження проблем управління інвестиційною діяльністю обумовлена насамперед двома причинами. По-перше, сучасна економіка спрямовує суспільне виробництво на постійний інноваційний розвиток, який потребує відповідних інвестицій. По-друге, необхідним є пошук шляхів виживання підприємства, нових факторів його успіху у конкурентному середовищі та подальшого сталого розвитку.

У сучасних умовах господарювання більшість малих підприємств стикається з проблемою формування своєї внутрішньої інвестиційної стратегії, з необхідністю встановлення чітких стандартів підготовки і прийняття інвестиційних рішень. В умовах обмеженості інвестиційних ресурсів реалізація інвестиційного потенціалу є малоімовірною.

Зазначимо, що під інвестиціями розуміють ті економічні ресурси, які направлені на збільшення реального капіталу суспільства, тобто на розширення або модернізацію виробничого апарату. Сюди можна віднести придбання нових машин, споруд, транспортних засобів, а також будівництво шляхів, мостів та інших споруд. Також варто включити й витрати на освіту, наукові дослідження, підготовку та перепідготовку кадрів. Ці витрати є інвестиціями у «людський капітал», який сьогодні набуває все більшого значення.

Сільське господарство є тією продовольчою галуззю національної економіки, стан якої прямо пропорційно залежить від коштів, вкладених у її розвиток, а саме – від інтенсивності інвестиційної діяльності. Саме активна інвестиційна діяльність підприємств аграрного сектора є запорукою їхнього стабільного розвитку та результативності. Від обсягів інвестицій залежать матеріально-технічний стан підприємств, забезпеченість ресурсами, якісний склад трудових ресурсів, кількість продукції, а також рівень прибутковості. Саме прибуткові сільськогосподарські підприємства є найбільш привабливими суб'єктами кредитних відносин.

Сьогодні сільськогосподарські виробники в основному працюють за рахунок власних ресурсів, які нині за питомою вагою є значними, проте недостатніми для самофінансування. Обмеженість власних коштів змушує аграрні підприємства сподіватися на підтримку з боку держави й сприятливі умови кредитування.

Сьогодні органи влади повинні вжити адекватних заходів у не менш, ніж в трьох основних напрямках:

1. Створення сприятливих умов переходу на інноваційний шлях розвитку.
2. Побудова стимулюючих факторів, які б прискорили оновлення виробництва.
3. Проведення регулярної маркетингової оцінки доцільності інвестиційно-інноваційних заходів [2, с. 59].

Інвестування та кредитування сільськогосподарських товаровиробників залишаються досить ризиковою справою, а аграрний сектор – інвестиційно непривабливим через наступні причини: 1) сезонність сільськогосподарського виробництва і залежність від природно-кліматичних умов; 2) відсутність у

позичальників ліквідного забезпечення кредитів; 3) проблеми, пов'язані із реалізацією продукції, в т.ч. неплатежі або затрати надходження виручки від реалізації; 4) невідповідність потреб сільськогосподарських підприємств у кредитних ресурсах і бажань та можливостей банківських установ та інвесторів; 5) підвищена нестійкість фінансового стану аграрних підприємств [3; с. 26].

Згідно зі статистикою, у розвинутих країнах 70% обігових коштів на розвиток аграрного сектора формується за рахунок банківського кредитування. Натомість в Україні ж ця частка становить лише 20%. Проблеми кредитного забезпечення аграрної галузі зумовлюють необхідність удосконалення кредитного механізму.

Сьогодні для аграрних товаровиробників болючим залишається питання податкового навантаження, яке є досить обтяжливим. Тому, крім удосконалення системи кредитування, слід приділити увагу й системі оподаткування аграріїв. Досвід європейських країн показує, що для сільськогосподарських товаровиробників земельний податок є основним джерелом наповнення бюджету.

Зарубіжний досвід показує, що в економічно розвинутих країнах функціонує добре розгалужена кредитна система, яка стимулює ефективний розвиток кредитних відносин і кредитного забезпечення. До країн із найвищою питомою вагою позичкових коштів в аграрному капіталі належать Англія і Німеччина — близько 50%, Франція — понад 40, Італія та Бельгія — понад 30%. У країнах Європейського Союзу 40% господарств повністю залежать від залучення позичкових коштів і лише 25% фермерських господарств обходиться без банківських кредитів [6, с. 179].

Сучасний стан української економіки в більшості випадків визначається станом інвестиційної галузі. Саме тому економічний зміст інвестиційного потенціалу повинен орієнтуватися на наступні аспекти: 1) цілі інвестування, які будуть досягнуті через певний проміжок часу; 2) інвестиційні ресурси, витрати яких призводять до досягнення інвестиційних цілей; 3) відмова від частини поточного споживання, яка визначає норму віддачі інвестицій [3; с. 27].

Сьогодні банківські установи мають стати активними учасниками і партнерами у кредитуванні сільськогосподарських товаровиробників, у тому числі аграрно-промислових підприємств. Тому в умовах розвитку ринкових відносин форми та методи короткострокового кредитування повинні максимальною мірою враховувати особливості сільськогосподарського виробництва та кругообігу засобів сільського господарства:

- вплив несприятливих кліматичних умов, які приводять до створення страхових запасів;
- необхідність створення у великих розмірах виробничих запасів, що вимагає залучення значних коштів;
- поступове і нерівномірне нарощування витрат, яке в кінці виробничого циклу завершується поверненням коштів у формі виручки від реалізації продукції, через це сезонні витрати сільськогосподарським товаровиробникам доцільніше покривати за рахунок кредиту, ніж власними ресурсами, оскільки останні вимагають значних залучень накопичень з обігу;

• значна питома вага внутрішнього обороту — це переважна частина засобів, що відтворюються в самому господарстві (наприклад, корми, насіння, молодняк великої рогатої худоби), а їхня вартість не проходить товарної і грошової стадії кругообігу.

Головним джерелом інвестування можуть бути: кошти різноманітних фондів; кошти у вигляді кредитів від банків; податкові пільги.

Таким чином, все це обумовлює зростання актуальності дослідження процесу управління інвестиціями в умовах господарювання і розробки пропозицій щодо підвищення ефективності управління інвестиціями на малих підприємствах. Враховуючи зазначені особливості виробничого процесу сільськогосподарського підприємства, удосконаленню кредитування аграріїв може сприяти диференціація умов їхнього кредитування та застосування відсоткових ставок за користування кредитом. У такий спосіб банківський сектор може впливати на поліпшення в підприємствах показників їхньої діяльності, які впливають на фінансовий стан.

Список використаних джерел:

1. Беленко В.М. Управління інвестиційною діяльністю на малому підприємстві / В.М. Беленко // Вісник СНАУ. – 2007. – № 4-5. – С. 56-58.
2. Геращенко Т.М. Управление инвестиционной деятельностью на предприятиях аграрной сферы в условиях кризиса / Т.М. Геращенко // Вестник ФГОУ ВПО Брянская ГСХА. – 2009. – №1. – С. 57-63.
3. Клименко А.А. Управління інвестиційною діяльністю на сільськогосподарському підприємстві / А.А.Клименко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2009. – №3 (7). – С.24-28.
4. Колотуха С.М. Кредитування сільськогосподарських підприємств як ефективне джерело інвестиційної діяльності / С.М. Колотуха // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 89-96.
5. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: навч. посіб. / Т. В. Майорова. – К. : ЦУЛ, 2009 – 472 с.
6. Поліщук Н.В. Системний підхід як основа управління інвестиційною діяльністю сільськогосподарських підприємств / Н.В. Поліщук, О.Л. Мусієнко // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – № 3 (69). – С. 175-182.

УДК 631.151.6:330.341

О.М.Левченко, д.е.н.,
Кіровоградський національний технічний університет,
м. Кіровоград

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ ІНТЕГРОВАНИХ СТРУКТУР В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

У статті запропоновано основні складові економічного механізму розвитку інтегрованих структур в аграрному секторі. Автором визначена структура внутрішнього економічного механізму агроформувань.

В статье предложены основные составляющие экономического механизма интегрированных структур. Автором определена структура внутреннего экономического механизма агроформирований.

The basic components of the economic mechanism of integrated structures are proposed. The structure of the internal economic mechanism of agroformations are defined in the article.

Ключові слова: інтегровані структури, економічний механізм, державне регулювання, управління, агроформування.

Ринкова економіка створює нові умови для функціонування суб'єктів господарювання. Сучасне управління розвитком інтегрованих структур забезпечується шляхом поєднання державного регулювання та ринкових